

Sûzî Çelebi

(Ö. 1524)

Prizren'de doğdu. Kaynaklar, doğum ve ölüm tarihlerini belirtmezler. Ancak bu konuda esaslı incelemelerde bulunan Sırp tarihçisi Olesnicki'nin Prizren'deki Sûzî Çelebi'ye ait türbe kitabesine dayanarak verdiği bilgilere göre asıl adı Mehmed'dir. Mahmud adlı birinin oğludur. Dedesi Abdullah adını taşımaktadır. Ölüm tarihi de 931/1524'tür.

Sûzî Çelebi, ilk öğrenimini doğum yeri Prizren'de yaptı. Bir ara tahsilini yarım bırakıp Nakşibendî tarikatine girdi. Nakşibendî Sûzî diye tanındı. Sonra Rumeli'ne gitti. Mihaloğlu Ali Bey'in yanında uzun zaman kaldı. Onun savaşlarını manzum olarak kaleme aldı.

Ölümünden sonra bir müddet oğlu Mehmed Bey'in yanında bulundu. Sonra buradan ayrılarak

memleketi Prizren'e döndü. Burada İlyas Hoca Mahallesi'nde Bistrica suyu kenarında bir mescit ile medrese yaptırdı. Ömrünün sonuna kadar kendi mescidinde imamlık ve müezzinlik, medresesinde de öğretmenlik yaptı.

Sûzî Çelebi, Yavuz Sultân Selîm tarafından 1512-1520 tarihli "temliknâme" ile kendisine verilen Prizren yakınlarındaki Grajdanic Çiftliği'ni, bu mescit ile medresesinin yönetimi için vakfetti; bu vakfiyeden, Ayşe adında bir kızı olduğu ve malının bir bölümünü ona bağışladığı anlaşılmaktadır. Söylentiye göre, Sûzî Çelebi'nin Nehârî mahlaslı Ramazan adında bir de kardeşi vardır. Her ikisinin mezarı mescidin yakınındaki bahçede gömülüdür.

MESNEVÎ

Gazavât-nâme'den

(*Büyük Türk Klasikleri, c. III, s. 236*)

Mefâülün Mefâülün Fâülün

1. Seher vaktinde kim Zâl-i zemâne
Giyindi vü tonandı Rüslemâne
2. Takındı hançerin mirrîh-i devrân
Kuşandı tîgim hurşid-i rahşân
3. Getürdi âsmân altımlu sancak
Şafak çekdi ufukdan al bayrak
4. Alem çekdi revân ol Şâh-ı gâzî
Yanınca Kâf-kudret Şâh-bâzî
3. Kadem basdı yola ser-bâzlarla
Bu yolda cân veren şeh-bâzlarla
- 6- Kızıl bayrakların aksinden ol yol
Pür oldı ergavân u lâle vü gül
7. Çü bayraklar içinde râyet-i zer
Şafakta mihr-i âlem-tâba benzer
8. Yahûd bir servdür tâvûs-cevlân
Kim olmuş lâlezâr içre hirâmân
1. Seher vaktinde, zemânın, Zâli, Rüslem gibi
giyininip kuşandı (*Zâl, İran'ın millî kahramanlarından olup yine bu beyitte adı geçen Rüstem'in babasıdır.*)
2. Kâinatın Merih'i, hançerini takınıp parlak bir
güneş gibi kılıcını kuşandı.
3. Gökyüzü ona bir altın rengi sancak getirdi,
şafak da ufuktan al bayrak çekti.
4. O gaziler şahı yanında Kaf dağı gibi güçlü yiğit
erleri olduğu halde dalgalanan bayraklarını çekip
yola düzüldü.
5. Yiğit askerleriyle, bu yolda can vermeye hazır
cesur adamlarıyla yola koyuldu.
6. Geçtikleri yol kırmızı bayrakların yansımasıyla
erguvan, lâle ve gül bahçesi gibi oldu.
7. Bu bayrakların içindeki san renkli sancak tıpkı
şafakta parlayan güneşe benzemektedir.
8. Ya da tavus kuşu gibi lâle bahçesi içinde
böbürlenerek dolaşan bir servi ağacını
andırmaktadır.

9. Sünü bir serv-kad dilberdür elhak
Saçı pürçek yanağı al bayrak

10. Siper tutmuş nigâr-ı gül-izâra
Çeker şevkıla her gazı kinâra

11. Yedildi önlerince ol yedekler
Ki gerdine erişmezdi felekler

12. ürüsü âsmânun sebze-zarı
Suvadı âftâbun çeşme-sân

13. Eđerçi fikre olmaz hem-scr eflâk
Velî anlara ermez fikr-i çalâk

14. Yürür sag u sohnda fethe ü nusret
Gider kollu kolında ehl-i şevket

15. Ricâl-i gayb erüp oldı kafadar Gerek bu
Leşkere ol resme dümdâr

16. Yedi kat yer hevâye ağsa düpdüz
Bu leşker üzre kondurmaz İdi toz

9. Doğrusu kargı al bayrağı andıran yanağı üzerine
zülüfleri dökülmüş bir dilbere benzemektedir.

10. Gâzîler, sanki büyük bir arzuyla gül yanakları
kucaklayacakruş gibi siper tutmuşlar.

11. Ayaklarının tozuna feleklerin bile yetinemeye-
ceği yedekler öne sürüldü.

12. Otlaklar, gökyüzünün sebze bahçeleri şu gülü-
cükleri ise güneşin çeşmeleridir.

13. Her ne kadar feleklere düşünce ayak uydura-
rılmazsa da onlara süratli düşünceler de yetişmez.

14. Sağında solunda fetih ve zafer, iki yanında da
ululuk sahipleri gidiyordu.

15. Gayb erenleri onlara yetişip, bu askere moral
veren arkadaşlar oldu.

16- Yedi kal yer bütünüyle göğe yükselse yine de
bu askerin üzerine bir toz hile konduramaz.

